

AGATA BURY

WYDATKI PRAWNIE ZDETERMINOWANE W BUDŻECIE PAŃSTWA

Wprowadzenie

Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem oraz wydatkowaniem środków publicznych. Zarządzający środkami publicznymi decydują, na jakie cele będą wydawane pieniądze pochodzące w głównej mierze z obowiązkowych danin publicznych, a gromadzone w różnych funduszach publicznych, z których największym jest budżet państwa. Zgodnie z prawem Wagnera, funkcjonowanie nowoczesnego państwa wymaga stale rosnących wydatków publicznych, co jest wyraźnie widoczne we wzroście kwot wydatków budżetu państwa. Około 2/3, a według niektórych szacunków nawet około 4/5 wydatków budżetu państwa to wydatki prawnie zdeterminowane, zwane także wydatkami sztywnymi, czyli wydatki, których obowiązek poniesienia wynika z przepisów ustaw. W niniejszym artykule zostaną przedstawione najważniejsze z tych wydatków.

Pojęcie: wydatki sztywne

Tak duża rozbieżność w szacowaniu udziału wydatków sztywnych wynika stąd, że trudno dokładnie określić, które z wydatków należy zaliczyć do tej grupy. Według M. Mekińskiego nie ma prawnej definicji wydatków prawnie zdeterminowanych¹. W literaturze stosowane jest powszechnie określenie, iż wydatkami prawnie zdeterminowanymi są wydatki, których obowiązek sfinansowania oraz wysokość wynika z przepisów ustawowych lub innych prawnie ujętych zobowiązań państwa. Ogólnie wśród autorów istnieje zgodność, iż do wydatków sztywnych zalicza się:

- subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,
- dotacje dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS,
- wydatki na obsługę długu publicznego,

¹ M. Mekiński: *Aneks 1. Prawnie zdeterminowane wydatki budżetu państwa*, [w:] *Nowe zarządzanie publiczne – skuteczność i efektywność. Budżet zadaniowy w Polsce*, red. T. Lubińska, Difin, Warszawa 2009, s. 681–691.

- wydatki naczelnych organów władzy państwowej i ochrony prawa oraz sądownictwa²,
- środki własne Unii Europejskiej³.

Te pięć rodzajów wydatków jest łatwe do zidentyfikowania w budżecie państwa. Wydatki naczelnych organów państwa to wydatki części budżetowych od nr 01 do 15 i 52, środki własne Unii Europejskiej to część nr 84, obsługa długu to części 78 i 79. Subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego są wyodrębnione w ramach części 82, a dotacje dla FUS i FER odpowiednio w częściach 72 i 73.

Twórcy ustaw budżetowych nie zamieszczają w nich zestawienia wydatków sztywnych. Trudniej w ustawie budżetowej doszukać się takich wydatków prawnie zdeterminowanych, wymienianych w literaturze, jak:

- wydatki na infrastrukturę transportu lądowego,
- wydatki na obronę narodową,
- świadczenia emerytalno-rentowe żołnierzy i funkcjonariuszy,
- uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku,
- składki na ubezpieczenia społeczne za osoby przebywające na urloпах wychowawczych i macierzyńskich oraz za osoby niepełnosprawne.

Pewnego rodzaju wydatkami sztywnymi są także wydatki na realizację programów wieloletnich czy wydatki na wkład własny przy realizacji zadań współfinansowanych ze środków unijnych.

Wydatki naczelnych organów państwa

Podmioty wymienione w art. 139 Ustawy o finansach publicznych określają swoje plany dochodów i wydatków autonomicznie, a jedyną instytucją, która ma wpływ na ich wysokość i strukturę jest parlament. Minister finansów przygotowując projekt budżetu, dołącza je do projektu bez żadnej korekty.

Wydatki te w ciągu ostatnich siedmiu lat stanowiły około 2,5% wydatków ogółem. Podobnie wygląda plan na rok bieżący. Jak zaprezentowano w tabeli 1, wydatki wszystkich części w całym badanym okresie rosły. Wyjątek stanowi tylko Krajowe Biuro Wyborcze, gdzie wysokość wydatków uzależniona jest m.in. od kalendarza wyborczego.

Największą kwotę (ponad 70%) stanowią wydatki sądów powszechnych (część 15), które wzrosły z 3,8 mld zł w 2004 roku do planowanych 5,9 mld zł w roku bieżącym.

² Określone w art. 139 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (DzU 2009, nr 157, poz. 1240).

³ Np. M. Markiewicz, J. Siwińska: *Wydatki sztywne budżetu państwa*, Studia i Analizy CASE nr 249, Wydawnictwo Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2003, s. 6; J. Osiatyński: *Finanse publiczne. Ekonomia i polityka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, s. 47; J. Żyżyński: *Budżet i polityka podatkowa. Wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 97–98.

Tabela 1

Wydatki naczelných organów władzy i administracji państwowej

Numer części	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011*
	w mln zł							
01	162,4	159,6	127,8	155,0	159,6	153,4	158,5	171,5
02	307,0	327,6	310,3	327,5	331,1	359,8	395,3	430,8
03	111,9	116,1	117,0	147,8	148,9	149,5	162,0	176,2
04	57,0	64,6	64,6	60,4	67,9	79,7	86,0	88,2
05	235,3	293,0	281,0	309,0	307,4	345,9	368,8	373,5
06	16,0	17,4	18,2	18,5	20,1	23,1	25,9	26,8
07	211,6	219,5	225,2	229,4	234,0	234,5	242,2	257,8
08	25,6	27,3	28,8	30,2	31,3	33,3	33,6	35,4
09	19,2	17,9	16,8	17,0	14,7	14,7	15,7	17,9
10	10,3	11,0	11,5	12,1	13,4	13,7	13,8	14,7
11	111,8	229,4	156,7	115,1	47,0	113,8	45,6	45,8
12	200,4	206,2	204,8	227,3	245,6	255,3	263,0	274,5
13	85,3	95,1	122,7	196,2	205,7	209,0	213,8	223,3
14	4,1	4,1	4,4	4,5	5,2	6,4	7,5	8,5
15	3830,8	4173,6	4529,0	4892,6	5156,9	5350,4	5759,4	5929,8
52	x	x	x	5,0	12,1	10,5	11,1	11,2
Ogółem	5388,7	5962,4	6218,8	6747,6	7000,9	7353,0	7802,2	8085,9
dynamika	–	110,6	104,3	108,5	103,8	105,0	106,1	103,6
	w % wydatków budżetu państwa							
Ogółem	2,73	2,86	2,79	2,67	2,52	2,47	2,59	2,58

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Oznaczenie części:

01 – Kancelaria Prezydenta RP; 02 – Kancelaria Sejmu; 03 – Kancelaria Senatu; 04 – Sąd Najwyższy; 05 – Naczelný Sąd Administracyjny; 06 – Trybunał Konstytucyjny; 07 – Najwyższa Izba Kontroli; 08 – Rzecznik Praw Obywatelskich; 09 – Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji; 10 – Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych; 11 – Krajowe Biuro Wyborcze; 12 – Państwowa Inspekcja Pracy; 13 – Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciw Narodowi Polskiemu; 14 – Rzecznik Praw Dziecka; 15 – Sądy Powszechne; 52 – Krajowa Rada Sądownictwa (do 2006 r. w ramach części 01).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu państwa za lata 2004–2009, oraz ustaw budżetowych na lata 2010 i 2011.

Tabela 2

Struktura wydatków naczelnych organów władzy i administracji państwowej

Numer części	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011*
	w %							
01	3,01	2,68	2,06	2,30	2,28	2,09	2,03	2,12
02	5,70	5,49	4,99	4,85	4,73	4,89	5,07	5,33
03	2,08	1,95	1,88	2,19	2,13	2,03	2,08	2,18
04	1,06	1,08	1,04	0,90	0,97	1,08	1,10	1,09
05	4,37	4,91	4,52	4,58	4,39	4,70	4,73	4,62
06	0,30	0,29	0,29	0,27	0,29	0,31	0,33	0,33
07	3,93	3,68	3,62	3,40	3,34	3,19	3,10	3,19
08	0,48	0,46	0,46	0,45	0,45	0,45	0,43	0,44
09	0,36	0,30	0,27	0,25	0,21	0,20	0,20	0,22
10	0,19	0,18	0,18	0,18	0,19	0,19	0,18	0,18
11	2,07	3,85	2,52	1,71	0,67	1,55	0,58	0,57
12	3,72	3,46	3,29	3,37	3,51	3,47	3,37	3,39
13	1,58	1,59	1,97	2,91	2,94	2,84	2,74	2,76
14	0,08	0,07	0,07	0,07	0,07	0,09	0,10	0,11
15	71,09	70,00	72,83	72,51	73,66	72,76	73,82	73,34
52	x	x	x	0,07	0,17	0,14	0,14	0,14
Ogółem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Źródło: jak w poprzedniej tabeli.

Subwencje ogólne

Subwencje ogólne dla gmin, powiatów i województw to coroczny obowiązkowy wydatek z budżetu państwa przeznaczony na wyrównanie poziomu finansów samorządowych jednostek biedniejszych, a przede wszystkim: dofinansowanie zadań w zakresie oświaty. Subwencja należy się każdej jednostce samorządowej, która spełnia określone w przepisach kryteria, stąd jest to pewny wydatek dla budżetu państwa.

Wielkość przekazanych subwencji dla samorządu wzrosła z 31,3 mld zł w 2004 roku do 48,4 mld zł w roku bieżącym, co stanowi średnio około 15% wydatków budżetu państwa.

Tabela 3

Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego

Rok	w mln zł	w % wydatków budżetu państwa	Dynamika (rok poprz. = 100)
2004	31 387,0	15,88	–
2005	32 486,7	15,61	103,5
2006	34 542,6	15,51	106,3
2007	36 759,2	14,57	106,4
2008	40 667,4	14,63	110,6
2009	45 303,6	15,20	111,4
2010*	47 184,5	15,66	104,2
2011*	48 357,7	15,43	102,5

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Źródło: jak w poprzedniej tabeli.

Dotacje dla FUS i FER

Dotacje dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS to wyraz troski państwa o wypłacalność bieżących świadczeń rentowych i emerytalnych przez te dwie instytucje.

Dotacje dla FUS kosztują państwo w ostatnich latach ponad 37 mld zł, dotacje dla Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS – ponad 15 mld zł. Łącznie w 2010 r. planowano wydać na ten cel ponad 53,3 mld zł.

Tabela 4

Dotacje dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Rok	w mln zł	w % wydatków budżetu państwa	Dynamika (rok poprz. = 100)
2004	22 959,2	11,61	–
2005	20 112,1	9,66	87,6
2006	24 483,4	10,99	121,7
2007	23 893,0	9,47	97,6
2008	33 230,0	11,96	139,1
2009	30 503,3	10,24	91,8
2010*	37 923,7	12,59	124,3
2011*	37 134,4	11,85	97,9

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Źródło: jak w poprzedniej tabeli.

Tabela 5

Dotacje dla Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS

Rok	w mln zł	w % wydatków budżetu państwa	Dynamika (rok poprz. = 100)
2004	15 130,0	7,65	–
2005	14 710,0	7,07	97,2
2006	14 932,7	6,71	101,5
2007	14 680,7	5,82	98,3
2008	14 867,9	5,35	101,3
2009	15 705,4	5,27	105,6
2010*	15 445,6	5,13	98,3
2011*	15 120,0	4,83	97,9

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Źródło: jak w poprzedniej tabeli.

Obsługa długu publicznego

Wydatki na obsługę długu publicznego są konsekwencją posiadania zadłużenia, a terminowa zapłata odsetek i innych wydatków związanych z zaciągniętym długiem jest oznaką wypłacalności kraju. Dopóki państwo jest w stanie terminowo obsługiwać swoje zadłużenie, dopóty jest uznawane za wiarygodnego kredytobiorcę.

Obsługa krajowej części długu publicznego po 2004 roku przekroczyła 20 mld zł rocznie. W związku z kryzysem finansów publicznych w 2009 roku koszty raptownie wzrosły o ponad 1/4, a w bieżącym roku planuje się kolejny znaczny wzrost wydatków z tego tytułu: o ponad 10%.

Obsługa zagranicznego długu to w minionym i bieżącym roku wydatek ponad 8 mld zł rocznie. Wydatki z tego tytułu wzrosły od 2004 roku ponad dwukrotnie.

Tabela 6

Obsługa krajowego długu publicznego

Rok	w mln zł	w % wydatków budżetu państwa	Dynamika (rok poprz. = 100)
1	2	3	4
2004	18 494,8	9,36	–
2005	21 286,5	10,23	115,1
2006	23 341,2	10,48	109,7
2007	22 627,5	8,97	96,9
2008	19 994,7	7,20	88,4

1	2	3	4
2009	25 552,5	8,57	127,8
2010*	26 592,1	8,83	104,1
2011*	29 621,7	9,45	111,4

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Źródło: jak w poprzedniej tabeli.

Tabela 7

Obsługa zagranicznego długu publicznego

Rok	w mln zł	w % wydatków budżetu państwa	Dynamika (rok poprz. = 100)
2004	4 179,4	2,11	–
2005	3 689,7	1,77	88,3
2006	4 508,4	2,02	122,2
2007	4 953,5	1,96	109,9
2008	5 122,0	1,84	103,4
2009	6 675,2	2,24	130,3
2010*	8 276,4	2,75	124,0
2011*	8 812,8	2,81	106,5

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Źródło: jak w poprzedniej tabeli.

Składka do UE

Jako członek Unii Europejskiej Polska jest zobowiązana do opłacania składki członkowskiej. Środki finansowe, które możemy uzyskać z funduszy unijnych mają co prawda być wyższe niż opłacana składka, niemniej jednak składka ta jest zapisywana po stronie wydatków.

Wysokość składki zwiększa się z roku na rok, ale w całym badanym okresie utrzymywała się poniżej 5% wydatków budżetu. W bieżącym roku planowany jest jej wzrost o 11%, co spowoduje również wzrost udziału w wydatkach.

Tabela 8

Środki własne Unii Europejskiej

Rok	w mln zł	w % wydatków budżetu państwa	Dynamika (rok poprz. = 100)
2004	5 825,3	2,95	–
2005	9 753,4	4,69	167,4
2006	9 836,9	4,42	100,9
2007	10 616,7	4,21	107,9
2008	12 213,2	4,39	115,0
2009	13 403,9	4,50	109,7
2010*	14 082,1	4,68	105,1
2011*	15 656,4	5,00	111,2

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Źródło: jak w poprzedniej tabeli.

Wymienione wydatki sztywne łącznie

Opisane wyżej wydatki prawnie zdeterminowane w badanym okresie stanowiły od 47,7 mld zł do 52,9 mld zł. Największy udział w nich miały dotacje do funduszy emerytalno-rentowych i subwencje ogólne dla samorządu terytorialnego.

Tabela 9

Udział wydatków prawnie zdeterminowanych w wydatkach budżetu państwa w %

Rok	Subwencje ogólne dla JST	Dotacje do FUS i FER	Obsługa długu publicznego	Środki własne UE	Wydatki naczelných organów państwa	Razem
2004	15,88	19,26	11,47	2,95	2,77	52,33
2005	15,61	16,73	12,00	4,69	2,86	51,89
2006	15,51	17,70	12,50	4,42	2,79	52,92
2007	14,57	15,29	10,93	4,21	2,67	47,67
2008	14,63	17,31	9,04	4,39	2,52	47,89
2009	15,20	15,51	10,81	4,50	2,47	48,49
2010*	15,66	17,72	11,58	4,68	2,59	52,23
2011*	15,43	16,68	12,26	5,00	2,58	51,95

* – kwoty planowane w ustawie budżetowej.

Źródło: jak w poprzedniej tabeli.

Pozostałe wydatki prawnie zdeterminowane

Do wydatków prawnie zdeterminowanych niewątpliwie należy również zaliczyć wydatki na infrastrukturę transportu lądowego, tzn. na drogi publiczne i infrastrukturę kolejową. Wydatki związane z ich budową, przebudową, remontem, utrzymaniem, ochroną i zarządzaniem ustalane są corocznie w ustawie budżetowej w wysokości nie niższej niż 18% planowanych na dany rok wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych⁴.

W tabeli 10 przedstawiono szacunkowe kwoty tych wydatków dla lat 2004–2009⁵. Jak widać, są to kwoty stanowiące około 1,5% wydatków budżetu państwa.

Tabela 10

Wydatki na infrastrukturę transportu lądowego

Rok	Planowane wpływy z podatku akcyzowego od paliw silnikowych, [mln zł]	18% planowanych wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych [mln zł]	w % wydatków budżetu państwa	Dynamika (rok poprz. = 100)
2004	15 526,1	2794,7	1,41	–
2005	17 937,4	3228,7	1,55	115,5
2006	16 712,8	3008,3	1,35	93,2
2007	18 478,7	3326,2	1,32	110,6
2008	22 642,1	4075,6	1,47	122,5
2009	23 899,2	4301,9	1,44	105,6

Źródło: oszacowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu państwa za lata 2004–2009.

Dużo większe kwoty przeznaczają się corocznie z budżetu państwa na finansowanie potrzeb obronnych kraju. Według ustawy mają być one ustalone w wysokości nie niższej niż 1,95% PKB z roku poprzedniego⁶. Z tabeli 11 wynika, że są to kwoty powyżej 25 mld zł, co daje prawie 9% wydatków budżetu państwa.

⁴ Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o finansowaniu infrastruktury transportu lądowego (DzU 2005, nr 267 poz. 2251).

⁵ Nie ma danych za lata 2010–2011, gdyż w ustawach budżetowych nie są zamieszczone. Planowane kwoty podatku akcyzowego w podziale na przedmioty opodatkowania są zamieszczone razem z wykonaniem w sprawozdaniach z wykonania budżetu.

⁶ Ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: DzU 2009, nr 67 poz. 570).

Tabela 11

Wydatki na finansowanie potrzeb obronnych kraju

Rok	PKB w roku poprzednim [mln zł]	1,95% PKB z roku poprzedniego [mln zł]	w % wydatków budżetu państwa	Dynamika (rok popr. = 100)
2004	843 156,0	16 441,5	8,32	–
2005	924 538,0	18 028,5	8,66	109,7
2006	983 302,3	19 174,4	8,61	106,4
2007	1 060 031,4	20 670,6	8,19	107,8
2008	1 176 736,7	22 946,4	8,26	111,0
2009	1 275 432,3	24 870,9	8,35	108,4
2010	1 343 656,5	26 201,3	8,70	105,3
2011	1 412 100,0*	27 535,9	8,79	105,1

* – przewidywane wykonanie.

Źródło: oszacowanie własne na podstawie danych GUS oraz ustawy budżetowej na 2011 r.

W pewnym stopniu wydatkami sztywnymi są także wydatki na realizację programów wieloletnich. W ustawie budżetowej na dany rok powinny zostać wpisane kwoty wydatków na realizację części programu wieloletniego, które zostały zaplanowane rok wcześniej, dwa lata czy więcej. Kwoty wydatków w danym roku mogą być nieco modyfikowane, jednak zadanie mimo wszystko powinno być wykonane, więc modyfikacje nie mogą być zbyt duże⁷.

Jako wydatek zdeterminowany, choć może nie „prawnie”, można również traktować wkład własny przy realizacji zadań współfinansowanych ze środków unijnych. Pozyskanie środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności wiąże się z zarezerwowaniem środków własnych, gdyż środki unijne z zasady dofinansowują (maksymalnie w 85%).

Podsumowanie

Pięć tytułów wydatków opisanych w pierwszej części artykułu to około połowy wydatków budżetu państwa. Po dodaniu do tego szacunkowych wydatków na obronę narodową oraz na infrastrukturę transportu lądowego udział ten przekracza 60%. A trzeba jeszcze uwzględnić te pozycje, do których w tym artykule nie podano kwot. Według J. Żyżyńskiego

⁷ W tym miejscu przytoczenie konkretnych danych jest niemożliwe. W ustawach budżetowych są zawarte kwoty wydatków w ramach programów wieloletnich. Na lata 2010 i 2011 było to około 8,3 mld zł rocznie. Co do wcześniejszych lat nie ma jednoznacznych danych. Np. w ustawie budżetowej na rok 2009 zapisano kwotę 37,1 mld zł (w tym ponad 32 mld zł na drogi), w sprawozdaniu tabelarycznym z wykonania budżetu nie ma w ogóle zestawienia dotyczącego programów wieloletnich, natomiast w części opisanej podano, że zaplanowana kwota była w wysokości 12,5 mld zł i została wykonana niemal w 100%.

udział wydatków prawnie zdeterminowanych w 2007 roku przekroczył 73% wydatków budżetu państwa⁸. Nowym czynnikiem determinującym wydatki budżetu państwa jest „Wieloletni plan finansowy państwa”, opracowany po raz pierwszy w minionym roku. W tym dokumencie planowaniem wieloletnim objęta jest całość wydatków budżetu państwa, a nie tylko wybrane programy czy projekty.

Wydaje się, że zarządzający finansami publicznymi mają w praktyce niewielką możliwość zarządzania nimi. Zbyt duże „usztynienie” wydatków powoduje, że budżet jest nieelastyczny, nie jest w stanie reagować na sytuacje wyjątkowe, takie chociażby jak kryzys finansowy czy klęska powodzi.

Literatura

- Mekiński M.: *Aneks 1. Prawnie zdeterminowane wydatki budżetu państwa*, [w:] *Nowe zarządzanie publiczne – skuteczność i efektywność. Budżet zadaniowy w Polsce*, red. T. Lubińska, Difin, Warszawa 2009.
- Markiewicz M., Siwińska J.: *Wydatki sztywne budżetu państwa*, Studia i Analizy CASE nr 249, Wydawnictwo Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa 2003.
- Osiatyński J.: *Finanse publiczne. Ekonomia i polityka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Żyżyński J.: *Budżet i polityka podatkowa. Wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.

dr Agata Bury

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach
Filia w Piotrkowie Trybunalskim

Streszczenie

Artykuł omawia prawnie zdeterminowane wydatki budżetu państwa. Należą do nich przede wszystkim: subwencje dla samorządu terytorialnego, obsługa długu publicznego, dotacje do funduszy emerytalno-rentowych, składka na rzecz Unii Europejskiej, a także wydatki na infrastrukturę drogową i kolejową czy na wydatki związane z obronnością. Krótka analiza poszczególnych tytułów wydatkowych prowadzi do stwierdzenia, że udział wydatków prawnie zdeterminowanych przekracza 70% ogółu wydatków budżetu państwa, co działa krępująco na podejmowanie decyzji w zakresie wydatkowania środków budżetowych.

⁸ J. Żyżyński: *op.cit.*, s. 97–98.

**LEGALLY DETERMINED EXPENDITURE
IN A STATE BUDGET**

Summary

The paper is about legally determined expenditure of a state budget in Poland. Determined (rigid) expenditures are: general subventions for local government units, servicing the State Treasury debt, earmarked subsidies for social security system, a membership fee for European Union, and also expenditure on road's and railways' infrastructure or on national defence. After short analysis of its it can be concluded, that there is more than 70% determined expenditure in all state budgets. Taking decisions of budget is unfortunately constrained by these rigid expenditure.